

Brussel, 20.4.2016
COM(2016) 231 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
EUROPESE RAAD EN DE RAAD**

Eerste verslag over de vooruitgang bij de uitvoering van de verklaring EU-Turkije

1. Inleiding

Vorige maand hebben de Europese leiders doortastende maatregelen genomen om een einde te maken aan de ongecontroleerde migrantenstromen die tot een onhoudbare humanitaire crisis hebben geleid. Daarmee beoogden zij de irreguliere routes naar de EU minder aantrekkelijk te maken voor migranten en asielzoekers door een combinatie van acties zo dicht mogelijk bij het punt van binnenkomst in de EU — de Griekse eilanden — en nauwe samenwerking tussen de EU en Turkije. Doel is het herstel van een wettelijk en ordelijk toelatingssysteem.

Dit heeft geleid tot een nieuwe fase in de betrekkingen tussen de EU en Turkije, die vorm heeft gekregen in de verklaring EU-Turkije van 18 maart 2016¹, waarin wordt voortgebouwd op het gezamenlijk actieplan EU-Turkije van 29 november 2015.

De vluchtelingen crisis moet ook worden bekeken in de bredere context van de voortdurende conflicten in de regio en terroristische dreigingen. Daar komt bij dat de inspanningen die wij samen met Turkije doen om een antwoord te bieden op deze gemeenschappelijke uitdaging, een goed voorbeeld zijn van onze algemene betrokkenheid bij een land dat zowel een kandidaat-lidstaat als een strategische partner is.

Sinds het gezamenlijk actieplan EU-Turkije in november 2015 in werking is getreden, heeft de nieuwe dynamiek in onze samenwerking tot een meer strategische en alomvattende betrokkenheid bij Turkije geleid. Dit verslag, dat deel uitmaakt van het toezicht op de uitvoering van de verklaring EU-Turkije van 18 maart en de structuur van de verklaring volgt, vormt tegelijkertijd het vierde verslag over de uitvoering van het gezamenlijk actieplan EU-Turkije².

In overeenstemming met de verklaring EU-Turkije moeten met ingang van 20 maart 2016 alle nieuwe irreguliere migranten en asielzoekers die vanuit Turkije aankomen op de Griekse eilanden en van wie de asielaanvraag niet-ontvankelijk is verklaard, naar Turkije worden teruggebracht. Het gaat om een tijdelijke en uitzonderlijke maatregel om een einde te maken aan het menselijk leed door duidelijk te maken dat het geen goed idee is een beroep te doen op mensensmokkelaars. De maatregelen zijn zorgvuldig overwogen om ervoor te zorgen dat het EU-recht en het internationale recht ten volle worden nageleefd. Voorts is duidelijk gemaakt dat de garanties inzake de bescherming van vluchtelingen onverminderd in acht zullen worden genomen en dat elke asielaanvraag door de Griekse autoriteiten individueel zal worden behandeld, met het recht om beroep in te stellen. Op grond van de verklaring wordt voor elke Syriër die van de Griekse eilanden naar Turkije wordt teruggebracht, er een vanuit Turkije in de EU hervestigd. Binnen het kader van de bestaande afspraken wordt voorrang gegeven aan migranten die niet eerder op een irreguliere manier de EU zijn binnengekomen of dit hebben geprobeerd. De volledige uitvoering van deze "één-op-één-regeling" (1:1-regeling) is van essentieel belang om de situatie in Turkije te verlichten en de boodschap over te brengen dat de EU vastbesloten is haar verantwoordelijkheid te nemen om de slachtoffers van de crisis in Syrië legale mogelijkheden te bieden.

Huidige situatie

Sinds de verklaring EU-Turkije zijn veel minder mensen van Turkije naar Griekenland vertrokken: in de drie weken voordat de verklaring EU-Turkije van toepassing werd op aankomsten op de Griekse eilanden, kwamen 26 878 irreguliere migranten aan op de eilanden, terwijl dat er in de drie

¹ De verklaring werd voorafgegaan door de zes beginselen in de verklaring van de EU-staatshoofden en -regeringsleiders van 7 maart: <http://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/03/07-eu-turkey-meeting-statement/>. De Commissie heeft haar standpunt uiteengezet in de mededeling "Nieuwe praktische stappen in de samenwerking EU-Turkije op het gebied van migratie" (COM(2016) 166 final van 16 maart 2016).

² Met betrekking tot de vooruitgang die bij de uitvoering van het gezamenlijk actieplan EU-Turkije is geboekt sinds de Commissie op 4 maart het derde uitvoeringsverslag heeft gepubliceerd. Turkije deelt ook gegevens over de uitvoering van het gezamenlijk actieplan EU-Turkije in het kader van de regeling geïntegreerde politieke crisisbestrijding van de EU. Die gegevens werden op 7 april voor de vierde keer verstrekt.

daaropvolgende weken 5 847 waren. Het wordt voor de smokkelaars steeds moeilijker om migranten ertoe aan te zetten de oversteek van Turkije naar Griekenland te maken.

Betere coördinatie en ondersteuning door de Commissie

De Europese Raad heeft benadrukt dat de uitvoering van de gemeenschappelijke verklaring met Turkije een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de EU is, die een gezamenlijke inspanning van de EU vereist. Dit heeft zich geuit in een tot hiertoe ongeziene focus op ondersteuning van de Griekse regering door middel van logistiek, materiaal en expertise. Voorzitter Juncker heeft onverwijld de directeur-generaal van de Ondersteuningsdienst voor structurele hervormingen aangesteld als EU-coördinator en het al in Griekenland aanwezige team van de Commissie versterkt. De EU-coördinator is verantwoordelijk voor de steun die aan de Griekse autoriteiten wordt verleend door de Commissie, de EU-agentschappen en de overige EU-lidstaten. Hij coördineert ook de activiteiten die de lidstaten verrichten ter uitvoering van het programma voor hervestiging vanuit Turkije. Hij wordt gesteund door een coördinatieteam dat verantwoordelijk is voor de algemene strategische koers en de relaties met de voornaamste belanghebbenden, een operationele groep die verantwoordelijk is voor de analyse van alle relevante gegevens, de planning en de inzet van deskundigen uit de lidstaten, en een team dat zich concentreert op hervestiging.

Een door de Commissie voorgezeten stuurgroep met Griekenland, het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken (EASO), Frontex, Europol, en vertegenwoordigers van Nederland (dat het voorzitterschap van de Raad bekleedt), Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, ziet toe op de uitvoering van de verklaring met betrekking tot de terugkeer- en hervestigingsoperaties en pakt de knelpunten aan.

Samenwerking tussen de EU en Turkije bij het voorkomen van irreguliere migratie

De lopende **Frontex- en NAVO-operaties** hebben geleid tot meer activiteiten op het vlak van vroegtijdige waarschuwing en bewaking en tot meer uitwisseling van operationele informatie met de Griekse en de Turkse kustwacht. Frontex ontdekt momenteel 80-90 % van de boten met migranten die vanaf de Turkse kust vertrekken. Doel is de aanwezigheid van de NAVO in de Egeïsche Zee te benutten om dat opsporingspercentage nog te doen toenemen en om sneller informatie uit te wisselen over gevallen van mensensmokkel en de daarbij gebruikte routes en methodes. De Turkse kustwacht, waarvan de capaciteit in de Egeïsche Zee verder wordt uitgebreid door de aankoop van snelle-responsoschepen en mobiele radarsystemen dankzij 14 miljoen EUR aan EU-financiering, zou de mensensmokkel en het vertrek van migranten vanuit het Turkse vasteland doeltreffender moeten kunnen voorkomen. De Turkse nationale politie en gendarmerie hebben op migrantensmokkel en mensenhandel gerichte eenheden opgericht en strengere straffen voor smokkelaars zijn ter goedkeuring voorgelegd aan het parlement. Een recente positieve ontwikkeling is de coördinatie van gegevensuitwisseling en met gezamenlijke risicoanalyse verband houdende activiteiten tussen de autoriteiten die belast zijn met het grensbeheer en andere autoriteiten, onder meer door de oprichting van een nationaal centrum voor coördinatie en gezamenlijke risicoanalyse.

Samenwerking vindt eveneens plaats via de uitwisseling van **verbindingsfunctionarissen**. Op 1 april 2016 ging een Frontex-verbindingsfunctionaris in Turkije aan de slag met als doel de informatie-uitwisseling, de gezamenlijke analysetaken en het aantal specifieke operaties op te voeren. Binnenkort zal ook een Turkse verbindingsfunctionaris worden gedetacheerd op het hoofdkwartier van Frontex. Op 21 maart ondertekenden Europol en de Turkse nationale politie een overeenkomst voor de detachering van een functionaris van Turkije naar Europol in het kader van met name de strijd tegen georganiseerde criminaliteit, mensensmokkel en terrorisme. Ook de EU-delegatie in Ankara, internationale organisaties en door de lidstaten ingezette immigratieverbindingsfunctionarissen zijn onderdeel van een netwerk voor samenwerking met Turkije. De EU-politieverbindingsfunctionarissen zullen bijvoorbeeld rechtstreeks contact kunnen opnemen met de verbindingsbureaus – die de Turkse nationale politie binnenkort zal instellen – om te overleggen over verdachte reisdocumenten.

Het is belangrijk dat **migranten** die overwegen om op irreguliere wijze naar Griekenland te reizen, worden **geïnformeerd** over wat de verklaring EU-Turkije precies inhoudt. De Commissie heeft een

interinstitutionele taskforce informatiestrategie voor migranten³ ingesteld om de door asielzoekers en migranten gebruikte informatiekanaal in kaart te brengen, de belangrijkste boodschappen te definiëren en doelgericht te communiceren, en informatie op te stellen en te verspreiden. Er wordt gebruikgemaakt van tegenverhalen waarin de door smokkelaars verspreide argumenten worden weerlegd. Turkije is een van de vijf landen die zijn gekozen voor een proeffase. De Commissie werkt ook samen met organisaties zoals de UNHCR (Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de vluchtelingen), die een reeks video's heeft gemaakt met getuigenissen van slachtoffers van mensensmokkelaars en -handelaars. Een communicatieplan beoogt de gevolgen van de verklaring aan migranten uit te leggen door gebruik te maken van sociale media, audiovisuele media en folders (in het Arabisch, Pasjtoe, Urdu en Farsi). Frontex gaat op de Griekse eilanden een permanente voorlichtingsambtenaar stationeren en het EASO zet zich actief in om migranten te informeren over herplaatsingen. Verkeerde informatie over de verklaring moet onmiddellijk worden weerlegd via een doeltreffende EU-campagne.

2. Terugkeer van alle nieuwe irreguliere migranten van Griekenland naar Turkije

Het eerste onderdeel van de verklaring heeft betrekking op de terugkeer van alle nieuwe vanuit Turkije op de Griekse eilanden aangekomen irreguliere migranten en asielzoekers van wie de asielaanvraag niet-ontvankelijk is verklaard. Zoals uiteengezet in de mededeling van de Commissie van 16 maart 2016 inzake nieuwe praktische stappen in de samenwerking EU-Turkije op het gebied van migratie⁴, worden de regelingen voor de terugkeer zo opgezet dat zij in strikte overeenstemming zijn met de vereisten die voortvloeien uit het EU-recht en het internationale recht en dat het beginsel van *non-refoulement* ten volle in acht wordt genomen. Dit proces is inmiddels in gang gezet.

Stand van zaken

Op 4 april werden de eerste irreguliere migranten teruggebracht. In totaal zijn 325 personen die Griekenland na 20 maart irregulier zijn binnengekomen en die na die datum geen asiel hebben aangevraagd, naar Turkije teruggebracht, waaronder 240 Pakistani, 42 Afghanen, 10 Iraniërs, 7 Indiërs, 5 Bengalezen, 5 Iraakezen, 5 Congolezen, 4 Sri Lankanen, 2 Syriërs, 1 Somaliër, 1 Ivoiriaan, 1 Marokkaan, 1 Egyptenaar en 1 Palestijn. In 2016 zijn in totaal in het kader van de bilaterale overnameovereenkomst tussen Griekenland en Turkije 1 292 migranten teruggestuurd, voornamelijk in maart⁵.

Om het terugkeerproces te vergemakkelijken en de voortzetting ervan te verzekeren, diende een aantal belangrijke juridische en logistieke maatregelen te worden genomen.

2.1 Juridische maatregelen

Zowel Griekenland als Turkije heeft **een aantal wetwijzigingen** aangenomen om ervoor te zorgen dat het EU-recht en het internationale recht ten volle worden nageleefd. Op 3 april heeft **Griekenland** een wet⁶ aangenomen om de juridische bepalingen vast te stellen die nodig zijn voor de volledige toepassing van de begrippen "veilig derde land" en "veilig eerste land van asiel", en om ervoor te zorgen dat de behandeling van asielaanvragen, inclusief beroepsprocedures, via een versnelde procedure kan verlopen. Momenteel zijn twintig beroepscommissies operationeel, die alle nog niet afgehandelde asielaanvragen tegen eind 2016 in tweede aanleg moeten hebben behandeld. Tot de

³ De taskforce staat onder leiding van de Commissie en de leden zijn afkomstig van het secretariaat-generaal van de Raad, het voorzitterschap, de EDEO, het EASO, Frontex en Europol.

⁴ COM(2016) 166 final van 16 maart 2016.

⁵ Ter vergelijking: in 2015 werden slechts acht personen teruggebracht.

⁶ Wet 4375 (O.G. A'51 / 03-04-2016) inzake de organisatie en de werking van de asiendienst, de beroepsinstantie, de dienst voor opvang en identificatie, de oprichting van het secretariaat-generaal voor de opvang, de omzetting in Griekse wetgeving van Richtlijn 2013/32/EG betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking) (PB L 180 van 29.6.2013), de indienstneming van personen die internationale bescherming genieten, en andere bepalingen.

nieuwe beroepsinstantie en de nieuwe beroepscommissies zijn opgericht en operationeel zijn, zullen die commissies op grond van de onlangs aangenomen nationale wet gedurende een overgangperiode van maximaal zes maanden ook alle beroepen onderzoeken die vanaf 4 april zijn ingediend tegen beslissingen in eerste aanleg. Lopende projecten worden aangepast, met name een project ter ondersteuning van de beroepscommissies die de achterstand behandelen⁷, zodat die commissies kunnen worden ingezet om de extra werklast op de eilanden aan te pakken. De nationale wetgeving voorziet in de toekomstige oprichting van aanvullende commissies en het gebruik van tele- en videoconferentie in alle stadia van de asielprocedure.

Op 6 april heeft **Turkije** een wet⁸ aangenomen ter verduidelijking dat Syrische onderdanen die in het kader van de nieuwe regelingen worden teruggebracht, tijdelijke bescherming kunnen krijgen. Dit geldt zowel voor eerder geregistreerde als voor niet-geregistreerde Syriërs in Turkije. Aanvullend op de aangepaste wetgeving heeft Turkije in een brief van 12 april 2016 gegarandeerd dat alle teruggebrachte Syriërs na hun terugkeer tijdelijke bescherming zullen krijgen. De besprekingen over garanties voor niet-Syriërs gaan gestaag vooruit.

De terugkeeroperaties vinden plaats op grond van de bestaande bilaterale overnameovereenkomst tussen Griekenland en Turkije. De Commissie heeft verdere vooruitgang geboekt op het vlak van de **overnameovereenkomst EU-Turkije**, die al op 1 juni in de plaats komt van de bilaterale overeenkomst (oorspronkelijk gepland op 1 oktober 2017). Op 1 april heeft het Gemengd Comité overname EU-Turkije besloten de bepalingen inzake de overname van onderdanen van derde landen, die van toepassing worden zodra het Turkse parlement daarvoor zijn goedkeuring geeft, al op 1 juni 2016 in werking te laten treden. De Commissie blijft toezien op de uitvoering van de overeenkomst wat betreft Turkse onderdanen en de voorbereidingen met het oog op de overname van onderdanen van derde landen. Vóór eind april zal de Commissie opnieuw een vergadering beleggen. Turkije heeft tevens ingestemd met een bilateraal uitvoeringsprotocol bij de overnameovereenkomst EU-Turkije met Duitsland en onderhandelt momenteel over een dergelijk instrument met Bulgarije en Griekenland.

2.2 Operationele maatregelen

De Commissie heeft de afgelopen weken in nauwe samenwerking met de Griekse en Turkse autoriteiten gezorgd voor de nodige verbeteringen op het vlak van de **praktische en logistieke regelingen en personele middelen**, zodat de terugkeeroperaties vlot kunnen verlopen. De Commissie helpt de Griekse autoriteiten met expertise en financiële steun uit de EU-begroting, coördineert de door de EU-coördinator geleide operaties op het terrein en maakt gebruik van de door andere lidstaten en de EU-agentschappen geboden steun.

Als eerste stap hebben de Griekse autoriteiten de meeste migranten die vóór 20 maart op de eilanden aankwamen, in een week tijd naar het vasteland overgebracht. De hotspots worden met de steun van de Commissie en Frontex aangepast om snelle terugkeeroperaties van de eilanden naar Turkije mogelijk te maken en om ervoor te zorgen dat terugkeer- en asielambtenaren ter plaatse aanwezig zijn en in de workflow van de hotspots worden geïntegreerd. Hoewel hun aantal aanzienlijk is afgenomen, zetten de uit Turkije afkomstige nieuwkomers intussen een extra druk op de reeds overbevolkte opvang, gezien met name de bijzondere aandacht die moet worden besteed aan kinderen en kwetsbare groepen en de noodzaak om in essentiële diensten zoals schoonmaak, catering en medische verzorging te voorzien.

Tot voor kort vroegen slechts enkele personen die in Griekenland aankwamen, asiel aan in dat land. Geconfronteerd met het vooruitzicht van een snelle terugkeer naar Turkije, dienden de laatste twee weken echter meer personen een asielaanvraag in: tijdens de laatste twee weken werden in Griekenland bijna 2 000 asielaanvragen ingediend. Door de lange duur van de procedures zou de reeds

⁷ Beroepscommissies volgens de artikelen 26 en 32 van presidentieel decreet nr. 114/2010 (O.G. A'195 van 22.11.2010).

⁸ Besluit nr. 2014/6883 inzake tijdelijke bescherming en besluit nr. 2016/8722 tot wijziging van het besluit inzake tijdelijke bescherming.

overbelaste Griekse asiendienst nog meer onder druk komen te staan. Daarom worden op de eilanden momenteel voor alle stadia van de procedure, vanaf de eerste interviews tot en met de beroepsfase, in overeenstemming met de richtlijn asielprocedures⁹ **versnelde procedures** opgezet.

Om de Griekse autoriteiten verder te ondersteunen, deden het EASO en Frontex op 19 maart twee aanvullende **oproepen om deskundigen ter beschikking te stellen**. Alle lidstaten hebben gedetailleerde gegevens, waaronder cijfers, over hun bijdrage verstrekt. Dit zijn de vooruitzichten:

	begeleidende functionarissen	deskundigen op het gebied van terugkeer en overname
<i>Oproep Frontex</i>	1 500	50
Toezeggingen	739	57
Aangewezen deskundigen	724	57
Ingezette deskundigen	318	21

	asielambtenaren	tolken
<i>Oproep EASO</i>	472	400
Toezeggingen	470	86
Aangewezen deskundigen	124	84
Ingezette deskundigen	63	67

Op basis daarvan heeft het EASO geleidelijk asielambtenaren ingezet op de eilanden – begin april werden 32 asielambtenaren ingezet en op 18 april waren er 60 asielambtenaren in functie. Naar verwachting zullen uiterlijk half mei ongeveer 200 dossiers per dag kunnen worden behandeld. Gelet op de vereiste vaardigheden en de vrij zeldzame talencombinaties, is het een hele uitdaging om tolken te vinden: hoewel de behoeften op korte termijn kunnen worden opgevangen door een combinatie van de toezeggingen door de lidstaten (86), het gebruik van door de EU-instellingen geaccrediteerde freelancetolken (32) en een aanbesteding door het EASO, bestaat het gevaar dat door de toegenomen activiteiten in de volgende dagen en weken tekorten ontstaan die moeten worden verholpen. Momenteel zijn 67 tolken ingezet en de Commissie, het EASO en de Griekse asiendienst voeren besprekingen over de manier waarop kan worden gewaarborgd dat het aantal tolken gelijke tred houdt met de toenemende capaciteit voor het verwerken van asielaanvragen.

Met het oog op de terugkeer van alle migranten die na 20 maart op irreguliere wijze zijn aangekomen, krijgt de Griekse politie verdere steun van uit de EU-lidstaten afkomstige deskundigen op het gebied van overname die via Frontex worden ingezet. Daarnaast zijn in totaal 25 Turkse verbindingfunctionarissen ingezet in de Griekse hotspots en vijf Griekse verbindingfunctionarissen in de plaatsen van aankomst in Turkije zodat de communicatie tussen de overnamekantoren aan beide kanten doeltreffend en in realtime kan verlopen en de details van terugkeeroperaties onderling kunnen worden gecoördineerd. Er worden eveneens besprekingen gevoerd over versnelde operationele procedures tussen Griekenland en Turkije die beter zijn afgestemd op een grootschalige terugkeer van migranten. Frontex heeft gezorgd voor de beschikbaarheid van vervoermiddelen voor de terugkeeroperaties, waaronder 24 bussen, vijf veerboten en één chartervliegtuig, en heeft op Lesbos en op Chios 339 extra functionarissen ingezet ter ondersteuning van het terugnameproces¹⁰.

2.3 Financiële bijstand van de EU

⁹ Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking).

¹⁰ Het gaat om functionarissen die belast zijn met overname en begeleiding en die bovenop de 735 functionarissen komen die vóór 20 maart 2016 in Griekenland zijn ingezet als onderdeel van de Poseidon-operatie (bemanningsleden van patrouillevaartuigen en helikopters, functionarissen voor het nemen van vingerafdrukken en debriefing- en screeningspecialisten).

De terugkeeroperaties worden gefinancierd uit de EU-begroting. Daarvoor zal volgens plan in een periode van zes maanden naar raming 280 miljoen EUR worden uitgetrokken. Daarbovenop heeft Frontex in 2016 66,5 miljoen EUR ter beschikking voor de financiering van terugkeeroperaties in de lidstaten¹¹. Er lopen besprekingen over extra middelen voor zowel Frontex als het EASO, door de versterking van hun operationele begroting of via noodhulp uit het Fonds voor asiel, migratie en integratie en het Fonds voor interne veiligheid. Op verzoek is ook extra noodhulp beschikbaar.

Griekenland heeft sinds 2015 reeds 181 miljoen EUR aan noodfinanciering ontvangen, bovenop de 509 miljoen EUR die reeds aan Griekenland waren toegewezen in het kader van zijn nationale programma. Er is voor Griekenland extra financiering uitgetrokken voor opvangcentra, terugkeeroperaties en extra personeel. Het is van essentieel belang dat de Griekse asieldienst over voldoende capaciteit blijft beschikken. In dat verband zijn besprekingen gaande over financiële steun voor de inzet van extra personeel bij de Griekse asieldienst, het in dienst nemen van tolken, de operationele ondersteuning van de Griekse politie aan de buitengrenzen en de nodige aanpassingen ter ondersteuning van de beroepscommissies die de achterstand behandelen.

Belangrijkste taken en volgende stappen

- De zich in snel tempo voltrekkende grootschalige capaciteitsuitbreiding van de Griekse asieldienst met het oog op de individuele behandeling van asielaanvragen, voortzetten, met passende beroepsprocedures en een tijdige behandeling van alle asielaanvragen.
- De extra ondersteuning bieden door uit de lidstaten afkomstige deskundigen voor de lange termijn, met name tolken, in te zetten via EASO en Frontex.
- De opvangcapaciteit in faciliteiten voor detentie/gesloten opvang opvoeren in verhouding tot de toename van het aantal asielzoekers zonder de geschiktheid van de opvangomstandigheden in die faciliteiten uit het oog te verliezen.
- Toezicht houden op alle hotspotprocedures die verband houden met de terugkeer en waar nodig aanpassingen doorvoeren.
- Bijzondere aandacht besteden aan kinderen en kwetsbare groepen in de hotspots en erop toezien dat Turkije doorgaat met de identificatie van en de zorgverlening aan kwetsbare groepen.
- Doorgaan met de voorbereidingen voor de volledige inwerkingtreding van de overnameovereenkomst EU-Turkije op 1 juni 2016.

3. "Één-op-één"-hervestiging vanuit Turkije in de EU

Stand van zaken

Er is een door de Commissie, de EU-agentschappen, de andere lidstaten en de UNHCR ondersteund mechanisme ingesteld met het oog op de **onmiddellijke toepassing van de regeling**. De **eerste hervestigingen vanuit Turkije** sinds de verklaring vonden plaats op 4 en 5 april, toen 74 Syrische asielzoekers werden hervestigd in Duitsland, Finland en Nederland. In totaal zijn nu 103 Syrische onderdanen vanuit Turkije hervestigd in Duitsland, Finland, Nederland en Zweden.

3.1 Juridische maatregelen

Voor de hervestiging in het kader van de 1:1-regeling zal in eerste instantie een beroep worden gedaan op de **toezeggingen van de lidstaten in juli 2015**. Zoals de Commissie vorige week heeft meegedeeld, zijn er nog ongeveer 16 800 van de oorspronkelijk overeengekomen 22 504 plaatsen beschikbaar, hoewel een deel zal worden ingenomen door hervestigingen vanuit Jordanië en Libanon. Aan eventuele verdere hervestigingsbehoeften zal worden voldaan door middel van een soortgelijke

¹¹ Dit bedrag dekt de kosten voor de terugkeredeskundigen van Frontex, het transport (onder meer met vaartuigen die via Frontex ter beschikking worden gesteld) en de politiefunctionarissen die de terugkeer begeleiden (met inbegrip van politiefunctionarissen die door de andere lidstaten zijn gedetacheerd op basis van bilaterale politieke samenwerkingsovereenkomsten).

vrijwillige regeling tot een maximum van nog eens 54 000 personen. Op 21 maart heeft de Commissie voorgesteld¹² dat de 54 000 oorspronkelijk voor herplaatsing bedoelde plaatsen beschikbaar zouden worden gesteld voor het legaal toelaten in de EU van uit Turkije afkomstige Syriërs via hervestiging, toelating op humanitaire gronden of andere legale migratiemogelijkheden, zoals humanitaire visa, studiebeurzen, gezinshereniging en soortgelijke regelingen. De Commissie kijkt uit naar de spoedige aanneming van het voorgestelde besluit door de Raad. Dit zou het maximale aantal hervestigingen in totaal op ongeveer 70 800¹³ brengen.

3.2 Operationele maatregelen

Om vaart te zetten achter de uitvoering van het gedeelte van de 1:1-regeling dat betrekking heeft op hervestiging, zijn in nauwe samenwerking tussen de Commissie, de lidstaten¹⁴, het EASO, de UNHCR en Turkije **operationele standaardprocedures** ontwikkeld waaraan spoedig de laatste hand zal worden gelegd. Turkije zal eerst aan de UNHCR een lijst van kandidaten voor hervestiging bezorgen, waarna de UNHCR nagaat welke Syriërs bereid zijn om te worden hervestigd, hun mate van kwetsbaarheid¹⁵ beoordeelt en hen naar de specifieke lidstaten doorverwijst. De uiteindelijke selectie van de te hervestigen personen gebeurt door de lidstaten, die hun eigen veiligheidscontroles verrichten.

Voor een doeltreffende uitvoering van de 1:1-regeling in het kader van de verklaring EU-Turkije is niet alleen een goede coördinatie, maar ook een gemeenschappelijk engagement vereist. Het is van essentieel belang dat de lidstaten op een snelle, duurzame en voorspelbare manier bijdragen aan het hervestigingsproces. Er moet nauwgezet op worden toegezien dat de hervestiging van Syriërs vanuit Turkije in de EU en het terugbrengen van Syriërs vanuit Griekenland naar Turkije in aantal en frequentie met elkaar overeenstemmen. De lidstaten dienen daarmee rekening te houden bij de planning van hun toezeggingen voor hervestiging – waarbij zij de UNHCR en de afzonderlijke kandidaten voor hervestiging evenwel een zekere voorspelbaarheid moeten bieden – en zij dienen de normale hervestigingsprocedures aanzienlijk te verkorten (van twaalf maanden in normale gevallen tot slechts een paar weken). De Commissie streeft ernaar eventuele knelpunten meteen aan te pakken en ervoor te zorgen dat de operaties goed worden gecoördineerd.

Belangrijkste taken en volgende stappen

- De hervestigingen vanuit Turkije in de EU op een snelle, duurzame en voorspelbare manier voortzetten en ervoor zorgen dat de hervestigingen in aantal en frequentie overeenstemmen met de terugkeer van Syriërs vanuit Griekenland naar Turkije.
- Het voorgestelde besluit aannemen dat ertoe strekt de 54 000 oorspronkelijk voor herplaatsing bedoelde plaatsen te gebruiken voor hervestiging.
- De laatste hand leggen aan de operationele standaardprocedures voor de 1:1-regeling en ze volledig uitvoeren.
- Turkije moet ervoor zorgen dat de ingeleide asielprocedures worden voltooid, zodat de vluchtelingenstatus wordt verleend aan wie aan de voorwaarden voldoet.

4. Voorkomen dat nieuwe routes voor irreguliere migratie over land of over zee ontstaan

Een van de hoofddoelstellingen van de verklaring EU-Turkije is het indammen van de irreguliere migratie langs de oostelijke Middellandse Zeeroute. Het indammen van de migratiestromen langs één

¹² Voorstel voor een Besluit van de Raad tot wijziging van Besluit (EU) 2015/1601 van de Raad van 22 september 2015 tot vaststelling van voorlopige maatregelen op het gebied van internationale bescherming ten gunste van Italië en Griekenland (COM(2016) 171 final van 21 maart 2016).

¹³ Namelijk de resterende plaatsen van de hervestigingsregeling van juli 2015 plus de reserve van 54 000 plaatsen die bestemd waren voor herplaatsing.

¹⁴ Ook Noorwegen, IJsland, Zwitserland en Liechtenstein.

¹⁵ Kwetsbaarheidscriteria van de VN: vrouwen en meisjes die gevaar lopen, overlevenden van geweld en/of martelingen, vluchtelingen die juridische en/of fysieke bescherming nodig hebben, vluchtelingen met medische behoeften of een handicap, kinderen en jongeren die gevaar lopen.

route kan de druk langs andere routes doen toenemen. Smokkelaars zullen blijven proberen kwetsbare migranten uit te buiten en nieuwe routes te vinden. Op dit moment is er geen bewijs dat nieuwe routes ontstaan als rechtstreeks gevolg van de verklaring EU-Turkije en de inspanningen om de migratiestromen langs de oostelijke Middellandse Zee route te beheersen. De situatie wordt van nabij gevolgd.

De alternatieve routes waarvan de kans het grootst is dat zij zich verder ontwikkelen, betreffen de landgrens tussen Griekenland en Albanië, de Italiaans-Griekse en Albanese zee route, de landgrens tussen Turkije en Bulgarije/Griekenland, de Grieks-Bulgaarse landgrens en de centrale Middellandse Zee route. Nieuwe migratiestromen via de Zwarte Zee en Oekraïne, de Arctische route (grenzen tussen Finland, Noorwegen en Rusland) en de westelijke Middellandse Zee route worden door de Commissie en Frontex van nabij gevolgd. Tot dusver zijn geen significante verschuivingen van de migratiestromen waargenomen. Frontex deelt informatie over gerapporteerde incidenten, alsmede operationele informatie in het kader van het Europees grensbewakingssysteem en voert risicoanalyses uit, zodat eventuele verschuivingen van de migratiestromen snel kunnen worden opgespoord. Voor de Adriatische en de Middellandse Zee wordt gebruikgemaakt van verschillende bewakinginstrumenten, waaronder toezicht via satellieten. Voorts is de Frontex-operatie Triton in het centrale Middellandse Zeegebied uitgebreid tot het gedeelte van de Adriatische Zee tussen Griekenland, Italië en Albanië. In het kader van de Triton-operatie vindt tussen Italië en Albanië ook bewaking vanuit de lucht plaats.

5. Vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden

Met het oog op de inwerkingstelling van de in de desbetreffende aanbeveling van de Commissie¹⁶ omschreven vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden met Turkije zodra de irreguliere grensoverschrijdingen tussen Turkije en de EU ten einde lopen of ten minste aanzienlijk en duurzaam zijn verminderd, wordt de regeling verder uitgewerkt door met de EU-lidstaten en de geassocieerde landen, alsmede met Turkije de laatste hand te leggen aan de operationele standaardprocedures. De vrijwillige bijdrage van de lidstaten aan deze regeling wordt ook besproken in de Raad.

6. Visumliberalisering

Op de top tussen de EU en Turkije van 29 november 2015 werd reeds een ambitieuze agenda voor de Turkse autoriteiten vastgelegd met het oog op een visumliberalisering in de herfst van 2016. Met de verklaring EU-Turkije wordt de volledige uitvoering van het stappenplan inzake visumliberalisering ten aanzien van alle deelnemende lidstaten nog versneld teneinde de visumplicht voor Turkse burgers uiterlijk eind juni 2016 op te heffen, mits aan alle benchmarks is voldaan.

Sinds het tweede verslag over de vooruitgang van Turkije met de uitvoering van de vereisten van het stappenplan voor visumliberalisering¹⁷ (hierna "het tweede verslag" genoemd) zijn op verschillende gebieden maatregelen genomen met het oog op de uitvoering van het stappenplan, zoals de goedkeuring van een wet tot uitvoering van de wet vreemdelingen en internationale bescherming en van een wet inzake interinstitutionele samenwerking en coördinatie op het gebied van grensbeheer; de ratificatie van de overnameovereenkomst met Pakistan; de ondertekening van drie aanvullende protocollen bij het Verdrag van de Raad van Europa betreffende uitlevering; en een overeenkomst tussen Turkije en Europol inzake de benoeming van een Turkse verbindingsfunctionaris. Zoals beschreven in hoofdstuk 2 inzake terugkeer, verloopt de praktische uitvoering van de overnameverplichtingen tussen Turkije en Griekenland aanzienlijk beter.

De Commissie zal op 4 mei haar derde voortgangsverslag presenteren. Indien Turkije de nodige maatregelen neemt om aan de resterende benchmarks te voldoen, zal dat verslag vergezeld gaan van een wetgevingsvoorstel om Turkije op de lijst van visumvrije landen¹⁸ te plaatsen.

¹⁶ Aanbeveling van de Commissie van 15.12.2015 inzake een vrijwillige regeling voor toelating op humanitaire gronden met Turkije, C(2015) 9490.

¹⁷ COM(2016) 140 final van 4 maart 2016.

¹⁸ Bijlage II bij Verordening (EG) nr. 539/2001.

De Commissie moedigt Turkije in dit verband aan zich verder actief in te spannen om aan alle benchmarks van het stappenplan te voldoen, en zij verzoekt Turkije zijn aandacht en inspanningen met name te concentreren op:

- het verminderen van de achterstand van ongeveer 140 000 hangende asielaanvragen, waarbij tegelijkertijd de beslissingen met betrekking tot nieuwe asielaanvragen binnen een redelijke termijn worden geregistreerd en binnen de door de wetgeving voorgeschreven termijnen worden genomen;
- het nemen van de nodige maatregelen om alle vluchtelingen legale toegang tot de arbeidsmarkt te bieden, overeenkomstig de maatregelen die in januari werden genomen voor vluchtelingen uit Syrië die tijdelijke bescherming krijgen;
- een herziening van het Turkse visumbeleid, door met name de visumplicht aan te scherpen of in te voeren voor onderdanen van landen met een hoog migratierisico die momenteel onder een visumvrije regeling met Turkije vallen;
- het verlenen van niet-discriminatoire en visumvrije toegang tot het Turkse grondgebied aan de burgers van alle EU-lidstaten;
- de aanpassing van zijn wetgevingskader inzake gegevensbescherming aan de EU-normen zodat de EU en Turkije beter kunnen samenwerken op het gebied van openbare orde en veiligheid;
- het nemen van de nodige maatregelen om aan alle resterende benchmarks in verband met de bescherming van grondrechten, zoals beschreven in het tweede verslag, te voldoen;
- de steeds betere uitvoering van de overnameovereenkomst EU-Turkije jegens alle lidstaten, onder meer door de overname van Turkse onderdanen, en de daadwerkelijke overname van onderdanen van derde landen in het kader van de bestaande bilaterale overnameverplichtingen;
- het creëren van de voorwaarden voor een doeltreffende uitvoering vanaf 1 juni 2016 van de verklaring EU-Turkije voor wat de overname van onderdanen van derde landen betreft.

7. Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije

Behalve de 1 miljard EUR uit de EU-begroting hebben 16 EU-lidstaten¹⁹ hun bijdragecertificaten ingediend, goed voor 1,61 miljard EUR van de beloofde 2 miljard EUR voor de periode 2016-2017. In verband met de 250 miljoen EUR die in 2016 in de EU-begroting wordt uitgetrokken voor de faciliteit voor vluchtelingen in Turkije (hierna "de faciliteit" genoemd), **zijn op 4 maart de eerste contracten ondertekend, goed voor 77 miljoen euro, en zijn op 18 maart de eerste betalingen verricht**²⁰.

Er wordt versneld werk gemaakt van programmering en projectvoorbereiding in het kader van de faciliteit. Bij de benadering voor een **versnelde uitvoering van de faciliteit**²¹ zijn verschillende financieringsonderdelen betrokken, zoals hieronder beschreven²². De gezamenlijke behoeftenevaluatie door de EU en Turkije zal naar verwachting uiterlijk eind april worden voltooid en op 12 mei worden gepresenteerd aan de stuurgroep. Voor een maximale betrokkenheid van de Turkse autoriteiten, wat van cruciaal belang is voor een succesvolle uitvoering, moet nauw worden samengewerkt met de Turkse ministeries.

Humanitaire bijstand

¹⁹ Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Luxemburg, Nederland, Portugal, Slowakije, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk en Zweden.

²⁰ Er zijn twee grote projecten opgezet, die respectievelijk betrekking hebben op voedselhulp (40 miljoen EUR, met het Wereldvoedselprogramma als uitvoerende partner) en op onderwijs voor vluchtelingenkinderen (37 miljoen EUR, met Unicef als uitvoerende partner). De projecten voorzien respectievelijk in voedselhulp voor 735 000 vluchtelingen gedurende de volgende zes maanden en in onderwijs voor 110 000 extra vluchtelingenkinderen.

²¹ De uitvoerende partners moeten worden aangeduid in overeenstemming met de regels en procedures die van toepassing zijn op de EU-begroting, en moeten worden gekozen met het oog op een maximale efficiëntie.

²² Bijlage 1 bevat nadere gegevens over de activiteiten die zijn verricht om de faciliteit vanaf 18 maart versneld uit te voeren.

De eerste drie onderdelen hebben betrekking op humanitaire bijstand:

- 1) op korte termijn zorgen voor de **voortzetting en de intensivering van de bestaande humanitaire bijstand door de EU in Turkije** via de beschikbaarstelling van 165 miljoen EUR uit de begroting van de Commissie: voor de eerste tranche van 90 miljoen EUR zijn half april contracten gesloten met 16 partners. Voor de tweede tranche ten belope van 75 miljoen EUR zullen uiterlijk eind juli contracten worden gesloten. Deze operaties, die betrekking hebben op basisbehoeften, zullen voor een deel specifiek gericht zijn op de bescherming van kwetsbare groepen (bescherming van kinderen, de gezondheid van vrouwen, onderwijs in noodsituaties);
- 2) ontwikkelen van een geïntegreerd systeem voor de regelmatige overdracht van middelen via **een elektronische kaart om in de behoeften van de kwetsbaarste vluchtelingen te voorzien** door middel van maandelijkse toelagen voor gezinnen. Met die maandelijkse toelagen kunnen vluchtelingen dan voorzien in hun meest dringende behoeften op het gebied van voedsel en onderdak en kunnen zij eventueel ook toegang krijgen tot onderwijs en gezondheidszorg. Deze regeling, die ook bekend is als een "sociaal vangnet voor noodgevallen", vormt het belangrijkste instrument voor humanitaire bijstand in het kader van de faciliteit en zal ervoor zorgen dat bijstand wordt geboden op een voorspelbare, waardige, kosteneffectieve en doelgerichte wijze, zodat de kwetsbaarste vluchtelingen stimulansen krijgen om hun situatie te stabiliseren;
- 3) ondersteunen van **beschermingsactiviteiten en specifieke aanvullende bijstand in natura** (non-food-artikelen en onmiddellijke steun in de vorm van tenten, matrassen enzovoort) voor de kwetsbaarste vluchtelingen binnen en buiten de kampen. Het kan daarbij ook gaan om projecten die betrekking hebben op informeel onderwijs of aanvullende gezondheidszorg (zie hieronder). Er wordt ook een financiële buffer aangelegd om snel te kunnen reageren op dringende en onvoorziene humanitaire behoeften.

Het tweede en derde onderdeel van de humanitaire hulp zal respectievelijk vanaf juli en oktober 2016 worden ingezet, voor een totaal bedrag van naar raming 435 miljoen EUR. De humanitaire-bijstandsacties in het kader van de faciliteit zullen worden uitgevoerd in overeenstemming met het EU-recht inzake humanitaire bijstand en de beginselen die zijn vastgelegd in de Europese consensus over humanitaire hulp.

Onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur en sociaal-economische ondersteuning

Verschillende onderdelen zullen hierop gericht zijn:

- 1) **Uiterlijk eind april** zullen contracten worden gesloten voor zes **extra projecten** voor een reeds via het EU-trustfonds voor Syrië vastgesteld bedrag van 76 miljoen EUR. Er zitten nog twee extra projecten ter waarde van 88 miljoen EUR in de pijplijn, waarvoor de contracten eind juli kunnen worden getekend. Deze projecten zullen het levensonderhoud van de Syrische vluchtelingen en de gastgemeenschappen ten goede komen en onder meer gericht zijn op hoger en niet-formeel onderwijs, school- en beroepsopleidingen, psychosociale steun en gezondheidszorg. De Commissie zal een deel van de in het kader van de faciliteit gecoördineerde financiering verder beschikbaar stellen via het EU-trustfonds voor Syrië, onder meer voor toegang tot de arbeidsmarkt, gemeenschapsgerichte activiteiten, initiatieven voor microsubsidies en andere integratie- en zachte maatregelen.
- 2) In het kader van de faciliteit is een speciale maatregel²³ ter waarde van 60 miljoen EUR vastgesteld ter dekking van uitgaven voor voedsel, gezondheidszorg en huisvesting van **naar**

²³ Speciale maatregelen zullen worden gefinancierd uit het instrument voor pretoetredingssteun en zullen worden uitgevoerd aan de hand van een rechtstreekse subsidie aan de bevoegde Turkse autoriteiten. Op die manier wordt de steun binnen het kader van bestaande mechanismen op een efficiënte en doeltreffende wijze verleend, worden

Turkije teruggekeerde migranten²⁴. Om redenen van efficiëntie, doeltreffendheid, duurzaamheid en projectverantwoordelijkheid moet deze maatregel worden uitgevoerd aan de hand van een rechtstreekse overeenkomst met het Turkse ministerie van Binnenlandse Zaken. De maatregel is van toepassing sinds 4 april, de datum waarop is overgegaan tot volledige implementatie van de verklaring EU-Turkije.

- 3) De Commissie zal ook een speciale maatregel in het kader van de faciliteit vaststellen met het oog op **onderwijs en gezondheidszorg voor vluchtelingen**.
- 4) De Commissie zal eveneens samenwerken met de internationale financiële instellingen om zich te verzekeren van hun deelname aan de steunverlening op het vlak van infrastructuur en sociaal-economische ondersteuning.

Belangrijkste taken en volgende stappen

- Indienen van de bijdragecertificaten door de resterende twaalf lidstaten²⁵ in het voorjaar.
- Zorgen voor de volledige uitvoering van de reeds opgezette projecten die betrekking hebben op voedselhulp en onderwijs, en van de speciale maatregelen ter ondersteuning van teruggekeerde migranten.
- Uiterlijk eind april 2016 contracten sluiten voor zes extra projecten.
- Uiterlijk eind juli 2016 op basis van de gezamenlijke behoefteevaluatie door de EU en Turkije het tempo van de programmering en de projectvoorbereiding verder opvoeren.
- In juli-oktober 2016 verdere humanitaire acties opzetten.
- Speciale maatregelen nemen en acties opzetten in het kader van het EU-trustfonds voor Syrië nemen met betrekking tot onderwijs, gezondheidszorg en andere specifieke gebieden.

8. Modernisering van de douane-unie

In mei 2015 zijn de Commissie en de Turkse regering overeengekomen procedures in te leiden met het oog op de modernisering en de uitbreiding van de douane-unie. De Commissie heeft in augustus 2015 een effectbeoordeling²⁶ opgezet met het oog op het opstellen van onderhandelingsrichtsnoeren in de loop van 2016. Van 16 maart tot en met 9 juni 2016 wordt een **openbare raadpleging**²⁷ gehouden.

9. Toetredingsproces

Er wordt verder werk gemaakt van **hoofdstuk 33 (financiële en budgettaire bepalingen)**, waarbij de Commissie van oordeel is dat de bevindingen in haar screeningverslag van 2008 over het geheel genomen geldig blijven, en zij handhaaft bijgevolg haar aanbeveling om dit hoofdstuk te openen. De Raad heeft Turkije verzocht zijn onderhandelingsstandpunt voor te leggen. De Commissie zal uiterlijk eind april 2016 een ontwerp van gemeenschappelijk standpunt voorleggen aan de Raad.

Zonder vooruit te lopen op de standpunten van de lidstaten, worden in overeenstemming met de geldende regelgeving in versneld tempo voorbereidingen getroffen voor de opening van vijf andere

overheadkosten vermeden en wordt duurzaamheid gewaarborgd. De in aanmerking komende uitgaven worden gebaseerd op werkelijk gemaakte en verifieerbare kosten en de Turkse autoriteiten worden vergoed voor de vooraf overeengekomen taken die zij hebben uitgevoerd. De toepassing van een dergelijke rechtstreekse overeenkomst komt niet neer op een delegatie van uitvoerende bevoegdheden aan de Turkse partners of op een politieke keuze / politiek besluit over de manier waarop de middelen worden toegewezen. Beide overeenkomsten zullen een clausule bevatten waarin staat dat de middelen kunnen worden herbestemd voor alternatieve uitvoeringsvormen in het kader van de faciliteit.

²⁴ Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 19.4.2016 *adopting a Special Measure on migrants returned to Turkey, to be financed from the general budget of the European Union*. C(2016) 2435 final.

²⁵ België, Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Kroatië, Litouwen, Malta, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië en Spanje.

²⁶ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_trade_035_turkey_en.pdf.

²⁷ http://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=198.

hoofdstukken. De Commissie bevestigt haar streven om in het voorjaar alle desbetreffende voorbereidende documenten te voltooien, zodat zij als volgt aan de Raad kunnen worden voorgelegd:

- De voorbereidende werkzaamheden op het gebied van **energie (hoofdstuk 15)** zijn bijna afgerond. De Commissie zal uiterlijk eind april 2016 een geactualiseerd screeningverslag indienen.
- Op de belangrijke gebieden van **rechterlijke macht en grondrechten, en justitie, vrijheid en veiligheid (hoofdstukken 23 en 24)** wordt thans technisch overleg gepleegd met het oog op de bijeenkomst van het subcomité eind april. Deze hoofdstukken bestrijken een reeks kritieke kwesties waaronder de grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting, het gerecht, anticorruptiebeleid, migratie en asiel, visumregelingen, grensbeheer, politiesamenwerking en de strijd tegen georganiseerde misdaad en terrorisme. De EU verwacht van Turkije dat het de hoogste normen respecteert inzake democratie, de rechtsstaat en de eerbiediging van de grondrechten, met inbegrip van de vrijheid van meningsuiting. De Commissie zal in mei 2016 met geactualiseerde screeningverslagen komen.
- Met betrekking tot **onderwijs en cultuur (hoofdstuk 26)** heeft Turkije op 24 maart zijn geactualiseerde onderhandelingsstandpunt ingediend en de Commissie zal op basis daarvan uiterlijk eind april 2016 de laatste hand leggen aan een geactualiseerd ontwerp van gemeenschappelijk standpunt.
- De Europese Dienst voor extern optreden (EDED) is bezig met de actualisering van het screeningverslag inzake **buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid (hoofdstuk 31)**, dat uiterlijk eind april 2016 klaar moet zijn.

10. De humanitaire omstandigheden in Syrië

Het aanpakken van de humanitaire situatie in Syrië en het voorkomen dat nog meer mensen ontheemd raken, blijft een gemeenschappelijke doelstelling van zowel de EU als Turkije. De EU en Turkije moeten nauw samenwerken om bijstand te mobiliseren en ervoor te zorgen dat noodlijdende mensen in Syrië toegang krijgen tot humanitaire hulp.

Sinds de mededeling van de Commissie van 16 maart 2016²⁸ zijn zowel de EU als Turkije aanzienlijke middelen voor humanitaire respons blijven inzetten. De EU is de belangrijkste donor, met een bijdrage door de EU en de lidstaten van in totaal 5,7 miljard EUR sinds het begin van de crisis. Dit bedrag omvat 3,8 miljard EUR aan humanitaire hulp, waarvan 1,3 miljard EUR louter uit de EU-begroting afkomstig is – 45 % daarvan is bestemd voor levensreddende activiteiten in Syrië zelf, waarbij voorrang wordt gegeven aan belegerde en moeilijk bereikbare gebieden. Daartoe wordt samengewerkt met twintig humanitaire organisaties. Het grootste humanitaire probleem in Syrië blijft de toegang tot mensen in nood. Zowel de EU als Turkije blijven actief in de humanitaire taskforce van de Internationale Steungroep voor Syrië om te ijveren voor een volledige en onbelemmerde toegang tot heel Syrië en om een oplossing te zoeken voor problemen zoals bureaucratische belemmeringen in Syrië. De taskforce heeft een grote rol gespeeld in het faciliteren van humanitaire hulpverlening aan bijna 450 000 mensen sinds het begin van het jaar. Turkije kan een cruciale rol spelen door de visumverplichtingen en de registratie van grensoverschrijdend opererende lokale en internationale ngo's te versoepelen, en door humanitaire hulpverlening mogelijk te maken aan alle grensregio's met Syrië die vanuit Turkije bereikbaar zijn.

Voor een doeltreffend verloop van deze operaties is grensoverschrijdende bijstand uit buurlanden, waaronder Turkije, van essentieel belang. In 2015 is 27 % van de humanitaire hulp uit de EU naar Syrië verstrekt vanuit Turkije. Hieraan wordt blijvende prioriteit gegeven, zodat onder meer levensreddende hulp kan worden geboden aan de nu naar schatting 60 000 mensen die in het noorden

²⁸ COM(2016) 166 final van 16 maart 2016.

van Syrië langs de grens met Turkije gestrand zijn. De EU verwelkomt de steun van Turkije aan deze gebieden.

De EU zal ook in de toekomst op basis van reële behoeften humanitaire bijstand verlenen aan mensen in heel Syrië, waar zij zich ook bevinden. **In 2016 trekt de EU een eerste bedrag van 140 miljoen EUR uit voor levensreddende maatregelen**, waarbij moeilijk bereikbare gebieden prioriteit blijven krijgen. Voor een grotere toegankelijkheid in heel Syrië blijft het van essentieel belang nauw met Turkije samen te werken.

11. Conclusie

De verklaring EU-Turkije begint resultaten op te leveren. Uit de scherpe daling van het aantal irreguliere migranten en asielzoekers die vanuit Turkije oversteken naar Griekenland, blijkt niet alleen dat de verklaring doeltreffend is, maar ook dat het bedrijfsmodel van de smokkelaars kan worden ontworpen. Door de succesvolle uitvoering van de verklaring wordt een krachtig signaal gegeven aan migranten dat in Turkije op een boot stappen en zo levens in gevaar brengen, niet de juiste manier is om naar Europa te komen. Er is ook een legale en veilige mogelijkheid om dat te doen, namelijk via hervestiging. De EU en de lidstaten moeten zich blijven inspannen voor de uitvoering van de verklaring en moeten waakzaam blijven voor het ontstaan van alternatieve migratieroutes, wat van nabij moet worden gevolgd. De Commissie staat klaar om snel op te treden bij het ontstaan van nieuwe routes.

De omzetting van de verklaring in de praktijk is goed gevorderd. Door de gezamenlijke inspanningen van de Griekse en Turkse autoriteiten, de Commissie, de lidstaten en de EU-agentschappen is vooruitgang geboekt met de totstandbrenging van een kader voor de verwerking van het toenemende aantal asielaanvragen in Griekenland, de veilige terugkeer van irreguliere migranten naar Turkije, de garantie dat asielzoekers in Turkije indien nodig de noodzakelijke bescherming krijgen en de ontwikkeling van legale mogelijkheden om naar Europa te komen via hervestiging.

Hoewel in de eerste uitvoeringsfase van de verklaring al veel is bereikt, is er nog veel te doen. Er is geen ruimte voor zelfgenoegzaamheid, aangezien met name een van de belangrijkste uitdagingen – de dagelijkse toepassing van daadwerkelijke terugkeer- en hervestigingsprocedures met volledige inachtneming van de EU-regels en de internationale regels – nog voor de boeg ligt. De Commissie zal zich ten volle blijven inzetten voor de uitvoering van alle onderdelen in de volgende fases, onder meer door de faciliteit sneller uit te betalen en de aanzet te geven tot projecten ter ondersteuning van Syrische vluchtelingen in Turkije. De Commissie zal Turkije ondersteunen bij de maatregelen die het land nog moet nemen om in overeenstemming met de verklaring te voldoen aan alle resterende benchmarks van het stappenplan voor visumliberalisering. Turkije moet zich blijven inspannen om, onder meer via de faciliteit, de nodige steun te verlenen aan diegenen die internationale bescherming nodig hebben. De lidstaten moeten hun inspanningen op het vlak van steun aan Griekenland opvoeren, niet alleen met het oog op een nog betere behandeling van asielaanvragen op de eilanden, maar ook om Griekenland te helpen bij de aanpak van de humanitaire situatie, met name door een snelle uitvoering van de hervestigingsverbintenissen.

De Commissie is van oordeel dat vooral de volgende punten dringend aandacht vereisen:

- Alle lidstaten moeten meer middelen ter beschikking stellen om ervoor te zorgen dat het EASO en Frontex de gevraagde ondersteuning krijgen, en moeten meer inspanningen leveren om hun toezeggingen gestand te doen. Vooral de inzet van de nodige tolken moet nu prioritaire aandacht krijgen.
- Voor een snelle toepassing van het hervestigingsproces moeten meer financiële middelen en opvangplaatsen door de lidstaten ter beschikking worden gesteld.
- Het Europees Parlement en de Raad zouden snel moeten overgaan tot een voltooiing van het besluitvormingsproces met betrekking tot het voorstel van de Commissie van 21 maart 2016 om de 54 000 oorspronkelijk voor herplaatsing bedoelde plaatsen te gebruiken voor hervestiging.

- Turkije moet de nodige maatregelen nemen om uiterlijk eind april 2016 te voldoen aan de resterende benchmarks voor visumliberalisering, zodat de visumverplichting voor Turkse onderdanen uiterlijk eind juni kan worden opgeheven.
- De twaalf lidstaten die hun bijdragecertificaten voor de faciliteit nog moeten indienen (België, Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Kroatië, Litouwen, Malta, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië en Spanje), moeten dat nú doen.

De Commissie zal begin juni 2016 haar tweede verslag over de vooruitgang bij de uitvoering van de verklaring EU-Turkije bekendmaken.